

3. A tűzoltótiszt-képzés fejlődésének újabb szakasza (1958-1981)

Az 1956. évi forradalmi eseményeket követően a tisztképző iskolán is alapvető változások kezdődtek. Elsődleges feladatot jelentett az oktatás szellemi és tárgyi feltételeinek átalakítása, ennek alapján az új elgondolások szerinti képzés beindítása.

A Belügyminisztérium felügyeleti hatáskörében mindvégig megmaradt a tűzoltóság állományának szakkiképzését ellátó tűzoltó szakiskolai rendszer, illetve annak szakfelügyeletét az országos hatáskörrel bíró tűzoltóparancsnokság gyakorolta.

A Belügyminisztérium illetékes szervei az 1956. évi forradalmi eseményeket követően a tűzoltó szakiskolák közül csak a „Petőfi” Tűzoltótiszt-képző Iskola működését biztosították. Azonban itt is közel két évet kellett várni, hogy a félbeszakadt tanulmányaikat a hallgatók folytathassák.

A BM Országos Tűzrendészeti Parancsnokság intézkedett a tisztképző iskola nappali tagozat tisztképző szakán az oktatás 1958. augusztus hónapban történő indításáról. Az iskolára hallgatóként a következők jelentkezhetnek:

- akik a képzés megszakításakor (1956. X. 25.), mint hallgatók a tisztiiskolán voltak,

- azok a tűzoltó tiszthelyettesek, akik legalább 8 általános iskolával rendelkeztek, ... értelmi képességük és rátermettségük alapján tiszti feladatok ellátására alkalmassá váltak és az iskola elvégzését önként vállalták,
- azok a polgári személyek, akiket az illetékesek javasoltak a tűzoltó tiszti iskolára, legalább középszintű végzettséggel rendelkeztek, tiszti feladatok ellátására alkalmasak és az iskola elvégzését önként vállalták.

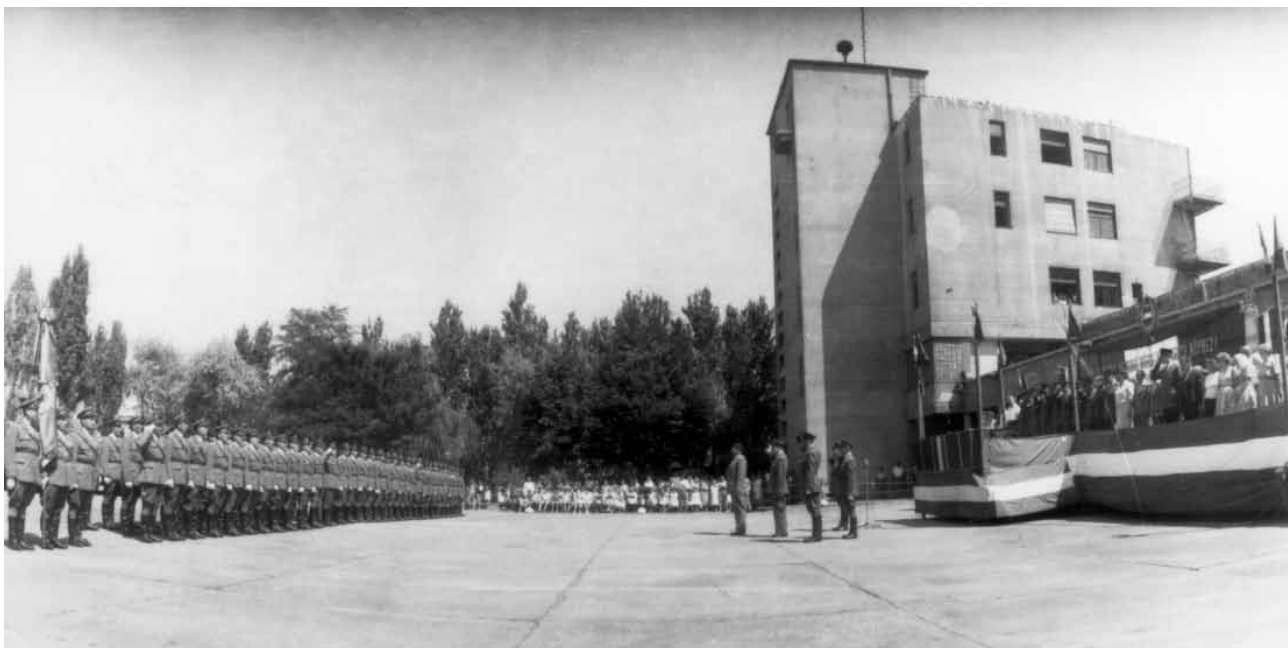
A javasoltaknak felvételi vizsgát kellett tenni. Ez alól kivételt képeztek azok, akik az előző tisztiiskola felvételi vizsgáján alkalmasnak minősültek.

Minden javasoltaknak alkalmassági orvosi felülvizsgálaton kellett részt vennie.

Az oktatás a tisztképző szak nappali tagozaton 1958 augusztusában, szeptemberben pedig a levelező tagozaton vette kezdetét. Az oktató-nevelő munka végzésében, az általános és szakirányításban, felügyeletben jelentős változást hozott az 1959-es év, mert a BM Tanulmányi és Módszertani Osztály hatáskörébe került a Tűzoltó Tisztképző Iskola.

A Belügyminisztérium vezetése 1960. szeptemberétől a „Petőfi” Tűzoltótisztképző Iskoláról a következők szerint rendelkezett:

1. A tisztképző iskola célja az állami tűzoltóság tiszti utánpótlásának biztosítása, olyan politikailag

A tanévzáró és tisztavató ünnepség résztvevői a Himnuszt hallgatják

és szakmailag képzett tisztekkel, akik a tűzoltói szolgálatot élethivatásnak tekintik.

2. A tisztképző iskola által nyújtott képzés biztosította, hogy a tisztképző iskola eredményes elvégzése – tanulmányi eredményeiktől függően tiszti rendfokozat elérésére és tiszti beosztás betöltésére jogosította fel a hallgatót. A hallgatók a tisztképző iskola elvégzéséről tanulmányi eredményeiket feltehető bizonyítványt kapnak.

3. A tisztképző iskola időtartama nappali tagozaton 2 év, levelező tagozaton 3 év volt.

Továbbiakban előírta a tisztképző iskola tanterveit, meghatározta: az iskolára vezényelhető állomány előképzettségét és felvételi feltételeit, a hallgatókat megillető ellátást, valamint a tisztképző iskolára történő felvételre a felvételi vizsga rendjére, a felvételi bizottság működésére, összetételére és feladatára vonatkozó követelményeket.

A társadalmi és gazdasági folyamatok, valamint a Belügyminisztérium szervei tevékenységének elemző értékelése alapján a tűzoltóság tisztjeinek képzésében további változás volt indokolt.

Ennek érdekében:

- 1963. szeptember 1-én és az azt követően évente két éves nappali és három éves levelező tagozatú tiszti tanfolyamot kellett indítani.
- A Tűzoltó Tisztképző Iskola neve „BM Akadémia Tűzoltó Tagozat”-ra változott és önálló iskolaként a BM Tanulmányi és Módszertani Osztály alárendeltségébe tartozott.
- ...A szakmai anyagok oktatásán kívül, az iskolára vezényelt hallgatók általános műveltségi tárgyakból középiskolai végzettségnek megfelelő képzésben részesültek, ezáltal a Honvédelmi Tanács 3/116/1959. számú határozata értelmében az Iskola végbizonyítványa érettségivel azonos értékűnek minősült.

A tisztképzés változásai 1967-től:

- a tűzoltó tisztképzés a nappali és a levelező tagozaton szervezeten ettől az időtől kezdve vált folyamatossá,
- a beiskolázásra javasoltak részére felvételi követelmény lett a középiskolai érettségi,
- az oktatás-nevelés feladatainak végzésére – központi elvek alapján – úgynevezett „irányító dokumentumokat dolgoztak ki.

A Rendőrtiszti Akadémia 1971 közepén meg-

szűnt. Ennek megfelelően „BM Tisztképző Iskola”-ra módosult az iskola megnevezése. Szervezete – önálló tanintézetként – a BM IV. Főcsoportfőnökség, szakmai felügyelete a BM Tűzoltóság Országos Parancsnokság hatáskörébe tartozott.

Az ezt követő évek jelentős változást hoztak az állami tűzoltóság szervezetében. Az állami tűzoltóság területi szervei – a területi közigazgatás hatáskörének növelése keretében – 1972. január 1-től a tanácsok intézményei lettek.

A jogi alapok is átalakultak, hatályba lépett a tűz elleni védekezésről és a tűzoltóságról szóló 1973. évi 13. törvényerejű rendelet. Végrehajtási rendelkezési szabályozták a tűzoltó és a tűzvédelmi képzést is. Meghatározták a tűzvédelmi oktatási feladatokat a tanintézetekben és a gazdálkodó szervezeteknél. A tűz elleni védekezést általános társadalmi kötelezettségként megfogalmazó jogszabályok a hivatásos tűzoltóságtól várták ennek összehangolását és szakmai irányítását. Ez új feladatot jelentett a tisztképzésben is.

A „hagyományos” tűzoltói feladatok: a tűzmegelőzés (hatósági, szakhatósági, ellenőrzési munka), a tűzoltás, kárelhárítás és a tűzvizsgálat mellett fontos szerepet kapott a vállalati és az önkéntes tűzoltóság, illetőleg a tűzvédelmi szervezetek szaktevékenységének irányítása, a lakosság – és főként a fiatalok – körében végzett tájékoztató, felvilágosító munka. Új feladatként jelentkezett a tanácsokkal – mint általános irányítókkal – való együttműködés. Jelentősen változott a gazdaság szerkezete is.

A 60-as évek végétől nagyarányban nőtt a kőolaj és a földgáz kitermelése és felhasználása, a szénhidrogénekre épülő vegyipar fejlesztése, a panelos lakás és középület építés általánossá válása, a mezőgazdaság gépesítése, a közúti teherszállítás bővülése megváltoztatta a tűzoltás munkáját is. Alapvető célkitűzés volt, hogy ezekre az új feladatokra a különféle szintű képzéseken a tűzoltókat felkészítsék, illetőleg a továbbképzések során gondoskodjanak a korábban végzetek ismeretanyagának bővítéséről. Ennek érdekében a tananyagba egyre jobban beépültek a természettudományos, a műszaki és az igazgatási alapozó ismeretek, a szakismeretek oktatásába szélesebb körben vonták be a nagy gyakorlati tapasztalattal és elméleti ismeretekkel rendelkező külső tűzoltó szakembereket.

4. Az „emelt szintű” tűzoltótiszt képzés (1974-1981)

A BM IV. Főcsoportfőnökségi intézkedések tanintézetben történő végrehajtása elsősorban új képzési okmányok elkészítésében, jóváhagyásában a személyi és tárgyi feltételek biztosításában valósultak meg.

Az alap-, alapozó-, és szaktantárgyakra épülő szakismeretek oktatása 1975. szeptember 1-én indult meg.

Az „emelt szintű” tisztképzés azon rendelkezés megvalósítását szolgálta, amely szerint: *„A Belügyminisztérium Tűzoltó Tisztképző Iskoláján a kiképzés a tiszti képesítés mellett tűzvédelmi technikusai képesítést is nyújt.”* A technikus-képesítő vizsga megszervezésére azonban több objektív ok és jogszabályi feltétel hiányában akkor még nem került sor.

Az új tűzvédelmi jogszabályok végrehajtására vonatkozó – a tűzoltó képzésre kiadott – intézkedés megfogalmazta a kiképzést alapvetően meghatározó előírásokat.

A tisztképzést – 2 éves nappali, illetőleg 3 éves levelező tagozaton, valamint a tiszthelyettesi (zászlósi) kiképzést (10 hónap) a BM Tűzoltó Tisztképző Iskola feladatkörébe utalta. Előírásokat tartalmazott a beiskolázás követelményeire, pl: tisztképző nappali tagozatán: legalább 1 éves tűzoltói szolgálat, alapfokú képesítés, érettség, vagy azzal egyenértékű szakiskolai végzettség, 35 év alatti életkor, orvosi javaslat az alkalmasságra és eredményes felvételi vizsga.

Az állami tűzoltótiszt-képzés 30. évfordulójára készített jubileumi kiállítás megnyitása

A gazdaságban végbemenő gyors fejlődés szükségessé tette, hogy a magyar tűzoltók felsőfokú tűzoltóképzésben vegyenek részt. Ilyen szintű képzés azonban csak külföldi szakiskolákon – a Szovjetunióban és a Német Demokratikus Köztársaságban – folyt, a magyar tűzoltó tisztek felsőfokú tűzvédelmi szakképzésére:

- a Moszkvai BM Tűzoltómérnök-képző Technikai Főiskolán az 1972/73. tanévtől,
- az NDK-ban, a „Hermann Matern” Tűzoltó Szakiskolán 1973/74. tanévtől 1983. évi befejezésig nyílt lehetőség.

A Szovjetunióban tanulók tűzoltó mérnöki diplomát, az NDK-ban végzetek tűzoltó üzemmérnöki oklevelet szereztek. A Minisztertanács 1978-ban vizsgálta az állami tűzoltóság működését. Az ennek alapján elfogadott kormányhatározat arról is döntött, hogy létre kell hozni a hazai főiskolai szintű tűzoltó képzést. Az Országos Oktatási Tanács döntése szerint az Ybl Miklós Építőipari Műszaki Főiskolán megalakult Tűzvédelmi Szakon 1980. szeptember 1-től megindult a hazai tűzvédelmi üzemmérnök-képzés.

Mindezek mellett a középfokú szakmai képzettséget nyújtó tisztképzés tovább folytatódott. Az iskola fennállásának 30. évfordulója alkalmából megjelent értékelésben ez olvasható: *„a népgazdaság teroszerű fejlesztése, a termelési folyamatokban a vegyi eljárások gyors ütemű terjedése, az urbanizáció ütemének gyorsulása megköveteli a tűzvédelmi munka színvonalának emelését, a szakszerűség és a hatékonyság növelését. E feladatok végrehajtásához ... szakmailag képzett tűzoltótisztekre van szükség, akik magasfokú elméleti, valamint gyakorlati felkészültséggel rendelkeznek, ezért magas színvonalon oktatni kell a.... szakmai ismereteket fejleszteni az oktató-nevelő munka színvonalát. Olyan szakmailag jól képzett tisztekre van szükség, akik minden helyzetben képesek a tűzvédelemből rájuk háruló feladatok teljesítésére.”*

Az új követelmények előírásokat tartalmaztak a tűzvédelmi szakemberek – ezen belül a tűzoltó tisztek – képzésének módszerét, rendszerét, irányát, az ismeretek oktatásának és alkalmazásának mélységét illetően.

Erősödött az oktatók pedagógiai és a szakmai képzettsége. A tanári állomány tudatában volt a tanintézet azon feladatának, hogy a beiskolázott állományt önálló gondolkodásra, elkötelezett, magas fokú hivatástudatra nevelje; az oktató-nevelő mun-

ka módszereit folyamatosan megújítsa, korszerűsítse; szilárd alpműveltségen nyugvó szakmai tudást nyújtson. Ez a törekvés egybeesett azzal az igénnyel is, amely szerint:

- az állami tűzoltóság irányítási és szolgálati rendszere, a tűzvédelmi szakemberek kiképzésében is jelentős változtatásokat követel,
- csak a kor követelményeinek megfelelő ismeretekkel és műveltséggel rendelkező szakemberekkel biztosítható a tűzvédelem megszervezése, a modern technika eredményes felhasználása.

1958-1981 során az időszakos képzésről az évfolyamrendszerre, az általánosról az „emelt szintű” képzésre, nappali tagozaton a 14 hónapos időtartamról a 20 hónapos (2 tanév), levelező tagozaton a 2 évesről a 3 évesre (6 féléves) való áttérés megújuló követelményeit a parancsnoki és a tanári kar teljesíteni tudta.

Mindennek bizonyítéka, hogy a 16 tanévzáró és tisztavató alkalmával nappali tagozaton 687 fő,

levelező tagozaton 465 fő, összesen: 1152 fő vehette kezébe a szakmai felkészültséget, a tűzvédelmi szakfeladatok ellátására alkalmasságot jelentő bizonyítványt, oklevelet, illetve a tiszti kinevezést.

Az elméleti és gyakorlati ismeretek oktatása, illetve elsajátítása mellett a tanintézet a működésére kiható jelentősebb, más eseményekre is figyelmet fordított.

Az általános, valamint a szakmai irányítást és felügyeletet gyakorló szervek az állomány egészét vagy annak egy részét igénybe vették az olyan események kapcsán, amelyek elsősorban az ország életét, gazdaságát jelentősen befolyásoló káresetek, katasztrófák elhárításában, vagy országos tűzoltóversenyeken való részvételben azt szükségessé tette.

A tanintézet életében, annak hírnevét, állományának helytállását illetően – többek között – az alábbi eseményeket indokolt kiemelni:

Zászlóátadás (1980)

1970. évi árvízvédelem és helyreállítás munkáiban – BM tanintézetek építőezredében – történő részvétel. Szabolcs-Szatmár megyében jelentős árvíz pusztított 1970. nyarán a Szamoshat egész területén. A Belügyminisztérium vezetése döntést hozott arra, hogy a kárfelszámoló és újjáépítő munkában a BM tanintézetek részt vegyenek. A közös feladatok elvégzése mellett az iskola tanárai és hallgatói Jánkmajtison, Penyigén, Fehérgyarmaton és Tunyogmatolcson jelentős segítséget nyújtottak árvízkárosult tűzoltók lakóházainak bontásában, építőanyagainak mentésében. Mindezek mellett sok fertőzött kútból is kiszivattyúzták a vizet. A résztvevők közül – példamutató helytállásukért – többek különböző szintű, fokozatú kitüntetésben, illetve Árvízvédelemért Érem elismerésben részesültek.

1978. június 29-i tanévzáró és kamarakiállítás az állami tűzoltótiszt képzés 30. évfordulója alkalmából.

A tanévzáró és tisztavató ünnepséget a miniszteri parancs ismertetésével nyitották meg, amely szerint: „*a tisztképző iskola hallgatói mindenkor nagy felelősségtudattal és lelkesedéssel sajátították el a ...szakmai ismereteket. Eredményes munkájukat bizonyította az a tény, hogy az iskoláról kikerült fiatal tisztek a megelőző és mentő tűzvédelemben eredményesen teljesítették szolgálati feladataikat, tevékeny részeseivé váltak az állami és társadalmi életnek...*

Elvárom, hogy a BM Tűzoltótiszt-képző Iskola parancsnoksága és tanári kara a jövőben is magas színvonalon oktassa a politikai, szakmai ismereteket, állandóan fejlessze az oktató-nevelő munka színvonalát. Neveljenek ... szakmailag jól képzett és hivatástudattal felvértezett tiszteket, akik minden helyzetben képesek a tűzvédelemből rájuk háruló feladatok teljesítésére.”

Az ünnepi megemlékezés jelentőségéhez kapcsolódott a BM Központi Klubban rendezett kamarakiállítás.

A tűzoltótiszt-képző iskola eredményes munkáját példázza, hogy az általa kiképzett tisztek zöme az életben, közéleti és szolgálati feladatok teljesítésében helytállt és helytáll, közülük számosan töltenek be magas vezetői beosztást az állami tűzoltóság szervezetében. A tanintézet tanári állománya a vele szemben támasztott társadalmi és szakmai igényeknek, a gazdasági és tűzvédelmi egyre növekvő követelményeknek mindenkor felelősséggel igyekezett eleget tenni.

A zsanai gázkitörés

1979. januárban a Zsana É-2 kútnál történt földgázkitörés tűzoltásában való közreműködés.

1979. január 24-én 03.44-kor a kiskunhalasi tűzoltó-parancsnokságra jelezték, hogy a Zsana 2-es kúton kb. 200 atm nyomáson gázkitörés van, a kitört gáz meggyulladt és ég.

A tanintézet állományából 4 tiszt vezetésével 2 szakasz hallgató vett részt február 1-5., valamint február 7-10. között a tűz eloltásában.

A Zsana Észak-2 kútnál történt földgázkitörés elfojtásában bátor helytállásukkal, munkájukkal kiemelkedő résztvevők közül többen részesültek kitüntetésben, elismerésben.

1980. június 28-án tartott tanévzáró ünnepség a csapatzászló cseréjének jegyében

A BM Tűzoltótiszt-képző Iskolán az ünnepélyes tanévzárót június 28-án tartották. Az avató ünnepélyességét tovább növelte, hogy ez alkalommal került sor az 1952-ben a Kismotor- Gépgyár által és adományozott csapatzászló cseréjére is.

Az országos tűzoltóversenyeken történő szereplések

A Belügyminisztérium, valamint a Tűzoltóság Országos Parancsnokság az állami-, hivatásos-, a községi és üzemi önkéntes tűzoltóságok részére

rendszeres időközökben Országos Tűzoltóversenyt szervezett. Ezen versenyeken résztvevő tűzoltócsapatok – mint az országrészi versenyeken győztesek – bizonyítékát adták hivatásszeretüknek, felkészültségüknek és hozzáértésüknek.

A rendezvényeket mindenkor nagy érdeklődés – esetenként 10 ezernél is több néző – tekintette meg.

A tisztképző iskola tanári és hallgatói állományának az országos tűzoltóversenyeken való részvétele hagyománnyá vált. A mindenkor színvonalas versenyek, szakmai és torna bemutatók, valamint díszelgések az egész országban nagymértékben elősegítették a tűzoltói hivatásnak, a hivatásos és önkéntes tűzoltóságok tagjainak helyállását és megbecsülését. Kivételesen nagy tetszést arattak a hallgatók által bemutatott különböző torna-, ügyességi és speciális tűzoltógyakorlatok. A jelentős események bármelyikén résztvevő hallgatói állomány mindenkor fegyelmezetten, szakszerűséggel és hozzáértéssel oldotta meg feladatait. Bizonyosságát adták annak, hogy adott esetben a legnehezebb helyzetekben is bátran megállják helyüket.

5. A tűzoltótiszt-képző iskola hatáskörébe utalt egyéb kiképzési feladatok ellátása (1950-1981)

5.1. A tűzoltótiszti továbbképző tanfolyamok szervezése (1950-1955)

A képzési feladatok ellátása során mindenkor megkülönböztetett figyelmet fordítottak az állomány továbbképzésére.

Ennek jelentősége jutott kifejezésre abban is, hogy a tűzoltóság államosítását követő jogi szabályozások megismerése, egységes alapokra épülő alkalmazása és végrehajtása elsősorban tanfolyami képzés keretében történt.

Ezt a célt szolgálta a tiszti továbbképző tanfolyamok szervezése.

A tanfolyamok 1950. évben 3-3 hónapos időtartamban, 30-30 fő részére történtek. A tanfolyamon résztvevők körébe tartoztak: az Országos Főparancsnokság kijelölt vezetői, valamennyi megyei (fővárosi) osztályparancsnok, a nagyobb tűzoltó alosztályok parancsnokai, valamint – a létszámkereteknek

megfelelően – a magasabb (parancsnoki) beosztásra tervezett tűzoltótisztek.

Ezen tanfolyamok az Országos Tűzoltó Főparancsnokság közvetlen felügyelete, irányítása és szervezeti keretében működtek. Az akkori tisztképző iskola kiképző törzse csupán az egyes témákban előírt előadások, egyéb foglalkozások megtartásában vett részt.

A tűzoltóság államosítását követő években a szervezeti és létszámnövekedés következtében egyre többen kerültek tiszti kinevezésre, különböző vezetői beosztásba olyanok akik tűzoltótiszti kiképzésben nem vettek részt. Ezek szakmai ismereteinek megszerzésére 1953-ban nyolchónapos tiszti továbbképző tanfolyamot szerveztek 25 fő részére.

Az oktatás és a kiképzés feladatait a „Petőfi” Tűzoltó Tisztképző Iskola tanszékei látták el.”

A tanfolyam a tisztképző nappali tagozatával párhuzamosan, egy épületen belül, egyazon oktatói törzs igénybevételével működött. Az előképzettség nagyban hátráltatta a tanfolyam célkitűzéseinek megvalósítását:

- a tanfolyam hallgatóival szemben támasztott magasabb színvonal elérése, bár magasabb előképzettséggel, többéves tűzoltótiszti területi tapasztalatokkal rendelkeztek, nem volt biztosítható,
- a központilag készített „oktatási tematika”, az előadások, egyéb foglalkozások közvetített nagy mennyiségű ismeretanyaga soknak mutatkozott, miközben az egyéni tanulásra nem volt kellő idő biztosítva,
- szükségessé vált – felsőbb irányító szervek jóváhagyásával – az oktatási tematika átdolgozása, az ismeretek közvetítésében és az elsajátításában alkalmazott módszerek módosítása.

A tiszti továbbképző tanfolyam megtartására ezt követően még két alkalommal került sor:

- 1954. augusztus 1-től 1955. március 30-ig 30 fő
- 1955. április 1-től 1955. november 20-ig 38 fő beiskolázásával.

Ez utóbbi két tanfolyamon az előző tapasztalatok hasznosítása megtörtént, a változtatások összességében hozzájárultak a képzési színvonal növeléséhez.

Befejezés éve	Képzett fő	Képzés neve	Képzési mód	Időtartam (hónap)	Képzési szint
1948	35	Felsőfokú Tűzoltótanfolyam	időszakos	8	általános
1949	82	Tűzoltótisztképző Tanosztály	"	8	"
1950	88	"	"	9	"
1951	84	"	"	12	"
1952	103	„Petőfi” Tűzoltótisztképző Iskola	"	13	"
1953	104	"	"	12	"
1954	67	"	"	12	"
1956	75	"	"	12	"
1959	99	"	"	14	"
1962	88	"	"	20	"
1965	88	BM Akadémia Tűzoltó Tagozat	"	"	"
1969	54	"	évfolyami rendszer	"	"
1970	33	"	"	"	"
1971	32	"	"	"	"
1972	24	BM Tűzoltótisztképző Iskola	"	"	"
1973	24	"	"	"	"
1974	24	"	"	"	"
1975	35	"	"	"	emelt szintű
1976	26	"	"	"	"
1977	69	"	"	"	"
1978	30	"	"	"	"
1979	24	"	"	"	"
1980	21	"	"	"	"
1981	26	"	"	"	"

Tűzoltótiszt-képzés alakulása nappali tagozaton

5.2. Tűzoltó instruktori szolgálatot ellátók képzése (1954-1960)

A nemzetgazdaságban végrehajtott csaknem teljes körű államosítás miatt a tulajdonba vett javak működtetése – és megóvása is – állami feladat lett. Amíg korábban a tulajdonosok a vonatkozó jogszabályok szerint maguk gondoskodtak üzeimeik, létesítményeik tűzvédelméről, ezt a tevékenységet 1948 után az állami tűzoltóság üzemi őrsei vették át.

A BM Tűzrendészeti Főosztály 1953. évben tartott ellenőrzései azt állapították meg, hogy az üzemek többségében a megelőző tűzrendészeti előírások betartása nem kielégítő. Ennek egyik alapvető okát a tűzoltó járőrszolgálati rendszer hiányosságában határozták meg.

1954-ben átcsoportosították az állami tűzoltóság területi szerveit: számos helyen megszüntették az üzemi őröket és feladatkörüket az illetékes tűzoltóparancsnokságra ruházták át.

Az üzemek megelőző tűzrendészetének megjavítása érdekében került sor – a Szovjetunióban szerzett tapasztalatok alapján – az instruktori, s egyben az új járőrszolgálati rendszer bevezetésére. Alapvető feltétel volt, hogy az instruktori szolgálat ellátására az üzemekben megfelelő tűzrendészeti szakképzettséggel rendelkező tűzoltókat állítsanak be. Ennek érdekében elrendelték az instruktorképző tűzoltó szakiskolák beindítását. A Budapesti iskolán („Pe-

tófi” Tűzoltótiszt-képző Iskola) ... instruktori iskola beindítását rendelték el: üzemek jellegének megfelelően (textil-, fém-, fa-, vegyi stb.) szakosítva.

Az 1955-1956. év fordulóján az állami tűzoltóság szervezeti felépítésében jelentős változások következtek be. Az állami tűzoltóságnál jelentős mérvű létszámcsökkentést kellett végrehajtani. Ennek során az üzemekben az állami egységeket megszüntették.

A tűzoltó instruktori beosztást ellátó tisztesek és tiszthelyettesek beiskolázására 1956 őszén nem kerülhetett sor, kiképzésük csak 1958. április 8-án indult be – 3 hónapos időtartamban – a „Petőfi” Tűzoltótiszt-képző Iskolán.

A BM Országos Tűzrendészeti Parancsnokság az instruktori szolgálati rendszer életképes működésére és a beosztásba kinevezettek kiképzésére mindenkor megkülönböztetett figyelmet fordított. Az iskolai kiképzés által is azt kívánta elérni, hogy az állami tűzoltóság állományába átvett, volt hivatásos üzemi tűzoltók új beosztásukban minél magasabb szintű képzettséggel eredményesen elláthassák a szolgálati feladataikat.

Az instruktori és járőrszolgálati rendszer bevezetését követő 7 év alatt a „Petőfi” Tűzoltótiszt-képző Iskolán összesen 8 tanfolyamon mintegy 736 fő részesült kiképzésben a kezdetben 10 hetes, majd 3 hónapos időtartamban.

5.3. Tűzoltók szakmai alapismereti vizsga rendszere (1958-1981)

Az állami tűzoltóság állományának képzésében 1958. szeptember 1-jével új fejezet kezdődött. A szakmai alapvizsga oktatási rendszerének bevezetésével egyrészt az volt a cél, hogy az állományban szolgálatot teljesítők, akik beosztásukhoz előírt szakiskolai végzettséggel, szakmai ismerettel nem rendelkeztek, sokoldalú szakmai képzettséget szerezzenek, másrészt szakvizsgával bizonyítsák be, hogy tisztában vannak azokkal a szakismeretekkel, amelyek munkájuk végzéséhez.

A szakmai alapvizsga tananyagát a tiszti és zászlósi beosztást ellátóknak 2 év alatt iskolai képzés, illetve iskolán kívüli képzés keretében kellett elsajátítaniuk.

A tiszti és zászlósi beosztásúak az előírt tananyagot egyéni tanulás formájában dolgozták fel, a

vizsgáztatást pedig a Tűzoltótiszt-képző Iskola hatáskörébe utalták.

Időközben a kiképzés (és továbbképzés) elemeiben, módszereiben és fokozataiban egyaránt szervezeti és tartalmi változások következtek be. A vizsgára kötelezettek részére tartalmazta a képzés tematikáját, de annak korszerűsítését és időszerűségét követelő változtatásokat a vizsgáztató szervek hatáskörébe utalta. A meghatározott beosztásban szolgálatot teljesítők közül a tanintézetben évente vizsgázók létszáma kb. 15-20 fő volt.

5.4. Tűzoltó főtiszti szakvizsga rendszere (1963-1971)

A főtiszti rendfokozatban történő előléptetéshez 1962-ben szakvizsga letételét írták elő.

A főtiszteknek magasabb politikai, szakmai és általános műveltséggel kell rendelkezniük, mint a beosztott tiszteknek, ezért 1965. január 1-től főtiszt-té csak azokat léptethették elő, akik főtiszti vizsgát tettek. Azt lehetett főtiszti vizsgára bocsátani aki főtiszti munkakör betöltésére alkalmas és soros előléptetés előtt állt. Mentessül a főtiszti vizsga alól az, aki egyetemi, főiskolai végzettséggel rendelkezett. A vizsgára való felkészülés ideje 2 év volt, a formája egyéni tanulás a kiadott tematikák és tansegédletek alapján. A felkészülés ideje alatt az illetékes szaktiszti iskoláknak konzultációs lehetőségeket kellett biztosítani a vizsgára készülőknek.

A főtiszti vizsgák végrehajtását szakágaként, az illetékes szaktiszti iskolákon kellett megszervezni.

Ennek megfelelően került sor a leendő tűzoltó főtisztek vizsgára történő felkészítésére és vizsgáztatására a BM Petőfi Akadémia Tűzoltó Tagozat majd a Tűzoltótiszti Iskola hatáskörében. A főtisztjelöltek – a 4 főtantárgynak és félévenkénti tanulmányi időszaknak megfelelően – résztvettek a tanintézetben összevont vizsgaelőkészítőn, konzultáción, illetve vizsgán.

Az 1963-ban elkezdett és 1971-ben befejezett képzés 8 évfolyamán a 239 fő beiskolázott közül 226 fő tett eredményes főtiszti vizsgát a tűzoltótiszt-képző tanintézetben.

5.5. A tűzoltóság próbaidős állományának alkalmassági vizsgarendszere (1966-1981)

A Belügyminisztérium hivatásos állományába felvételre kerülő személyeket ideiglenes jelleggel lehetett kinevezni. A próbaidős szolgálatot teljesítőket kiképzésben kellett részesíteni, hogy a véglegesítésükhöz szükséges alkalmassági vizsgát eredményesen letehessek.

A kiképzés célját a szolgálat ellátásához szükséges szakmai alapismeretek elsajátításának és a gyakorlati tapasztalatok megszerzésének biztosításában határozták meg.

A próbaidős szolgálat és a kiképzés idejét tisztii és tiszthelyettesi (zászlósi) beosztásúaknál 1 év időtartamban állapították meg. A próbaidős tűzoltó-tisztek alkalmassági vizsgáztatását a BM Akadémia Tűzoltó Tagozat parancsnokságán kijelölt vizgabizottság végezte. A próbaidős vizsgára kötelezett zászlósi és tisztii beosztásba kinevezett és eredményesen vizsgázók évenkénti létszáma 25-40 fő volt.

5.6. Tűzoltó tiszthelyettesek (zászlósok) szakiskolai képzése (1970-1980)

A BM Tűzoltóság Országos Parancsnokság 1969 elején értékelte a tiszthelyettesi állomány szakmai felkészültségét és alkalmasságát a tűzoltói szolgálatra. Megállapították, hogy:

„A tiszthelyettesi állomány jelentős része nem rendelkezik a beosztásuknak megfelelő, s a mai követelményeket kielégítő szakmai képzettséggel: e kategória részére szervezett iskolaszerű képzés évek óta nem folyik.”

A változtatás érdekében intézkedtek az egységes tiszthelyettesképzésre. Ennek alapján 1970-től biztosították a tűzoltó tiszthelyettesek kiképzését.

Az oktatás érdekében készített javaslat szerint *„a tűzoltó tiszthelyettesek oktatását a BM Akadémia Tűzoltó Tagozat törzsével (és külső előadókkal), illetve technikai felszerelésével kell megoldani. ... kiképzésük a BM Akadémia Tűzoltó Tagozatán történjék.”*

17 évi szüneteltetés után az 1970/71. tanévben kezdődhetett el újra a tűzoltó tiszthelyettesek szervezett, tanintézeti kiképzése.

A tíz hónapos időtartamú tűzoltó tiszthelyettesképző szakon az 1970/71-es tanévtől kezdődő és az 1978/79-es tanévzárásig megtartott a kilenc tanfolyamon mintegy 680 fő fejezte be eredménye-

sen tanulmányait. A kiképzésben részesülők jelentős része (kb. 400 fő) az utolsó négy tanévben végzett, ezt a létszámigényt egyrészt a zászlósi állománycsoport, illetve munkaköri (képesítési) követelményrendszere, másrészt a 24/48 órás szolgálati rendszer bevezetése tette szükségessé.

Az első tanévekben a szakon a képzés általánosan készítette fel a hallgatókat a tűzvédelmi szakfeladatokra és az alparancsnoki beosztás ellátására. Az 1975-76-os tanév minőségi változást eredményezett a tiszthelyettesi képzésben is.

A jóváhagyott képzési dokumentumok alapján ettől kezdve szakosított oktatás vette kezdetét a „tűzoltási és kárelhárítási” szakon, s a beiskolázási létszám tanévenként kb. 120 fő volt.